

НАЦИОНАЛНА КУЛТУРА И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Коста Веселиновъ

Нѣма да изпадне въ преувеличение, ако кажемъ, че по този въпросъ е писано много малко. И колкото е писано, това е правено едностранчиво и крайно пристрастно. Не сѣ малко хората у насъ, които смѣтатъ, че националната култура се намира въ фронтъ съ международното сътрудничество. Нѣщо повече, допуска се, даже се твърди, че тѣзи две нѣща си противоречатъ и взаимно се изключватъ.

Културата въобще и националната култура по-специално представлява мостъ и то много солиденъ мостъ за свръзка, сътрудничество и разбирателство между всички народи и нации. Въ далечното минало народитѣ сѣ живѣли въ голѣма степенъ затворено. Обичаитѣ, нравитѣ и културата, които е ималъ единъ народъ, сѣ се смѣтали отъ този народъ като единствени и като свещени. И обичаитѣ, нравитѣ и цѣлата култура, макаръ и примитивна, въ другитѣ народи, се смѣтала като пакостна, или най-малко неприятелска. Това положение, обаче, се промѣня постепенно и днесъ вече е ясно и за най-обикновения гражданинъ, че културата е нѣщо общо и еднакво необходимо за всички народи.

Подъ думата култура, въ широкия смисълъ, разбираме за дадена страна, за даденъ народъ, за дадена нация и за дадено време — **всички материални и духовни придобивки**. Това ще рече, че културата е нѣщо открито, изработено, придобито и направено отъ човѣка, отъ човѣшкото общество, че културата е постоянно промѣняща се величина. Всички срѣдства за производство, усвоени, създадени и усъвършенствувани отъ човѣшкия умъ и отъ човѣшката рѣка отъ появата на човѣка до сега, заедно съ всички видове науки, изкуства и пр. представляватъ културата на съвременното общество. Културата, обаче, въ своята широта, въ своето многообразие и въ своето съвършенство не е усвоена еднакво отъ всички народи и страни. Така, на примѣръ, машината не е плодъ еднакво произвежданъ и достѣпенъ отъ всички народи. Сѣщото е съ музиката, съ земеделскитѣ култури и пр. Това се отнася не само до отдѣлнитѣ отрасли на културата, даже и като цѣло, въ дадена страна културата е примитивна, изостанала и бедна, въ сравнение съ друга

страна. Съ други думи неравномѣрното развитие на народитѣ, най-добре е подчертано въ културния имъ обликъ.

Когато говоримъ за националната култура, веднага бихме се запитали, нима има различни култури, нима машината въ България е друга и различна отъ тази въ Германия, нима пшеницата въ Съветския съюзъ е различна отъ тази у насъ и т. н. Понятието национална култура не се различава въобще отъ културата, а представлява само своеобразието на дадена култура, въ рамкитѣ на известна нация. Следователно, националната култура е сная култура, съ всички нейни особености, (изостаналостъ, съвършенство, оригиналностъ и пр.) която има дадена нация, даденъ народъ, независимо отъ това, дали той е поробенъ или свободенъ. Националната култура е национална по форма и общочовѣшка, социална по съдържание. Културата въ живота не сѣществва въобще, а конкретно, въ рамкитѣ на човѣшкитѣ общества и то различно. Културата е резултатъ отъ дейността и стремежа на човѣка да овладѣе природата, да организира свѣта и да направи щастливъ и свободенъ себе си. Този стремежъ е всеобщъ. За него граници нѣма. Има степени, възможности и пр., но той еднакво вълнува изостаналитѣ и напредналитѣ народи. Така, на примѣръ, кой би могълъ да спре народитѣ да не възприематъ и използватъ електрическата енергия колкото и както могатъ? Сѣщото е и съ радиоапаратитѣ и съ всички общественно полезни открития. И наистина, културата свързва хората безъ разлика на народностъ, раса и полъ. Тя е единъ постояненъ и могъщъ пионеръ за международното сътрудничество, за международната солидарностъ. Културата не само свързва хората и унищожава всички китайски стени, издигани и до сега между народитѣ, но тя и унищожава безъ остатъкъ всички мистификации отъ материално и духовно естество, раздѣлящи нациитѣ и народитѣ. Културнитѣ придобивки намалиха разстоянията и времето между хората въ свѣта до минимумъ, тѣ разшириха тѣхния кръгъзоръ, тѣхнитѣ знания и познавателни способности до максимумъ. Разбира се, има още много да се желае.

До колко една нация е културна, не се опредѣля само отъ това, че тя има голѣми постижения въ нѣ-

кои отрасли на културата. Не. Националната култура се мѣри по следнитѣ условия: до колко все-страно и цѣлостно е развита културата и второ, до колко тя е разширена и усвоена въ действителностъ срѣдъ народа.

Всестранното и цѣлостно развитие на дадена национална култура зависи отъ това, дали въ нея успоредно и въ еднаква или близка степенъ е напреднала комбинирано културата. Това ще рече, да имаме голѣма материална култура въ техниката, земедѣлието, градоустройството, хигиената, медицината, индустрията и пр., но едновременно съ това да имаме на лице и напреднала наука, изкуство, нравствени качества, социално чувство, справедливостъ и въобще една висока духовна култура съ цѣлото ѣ раз-нообразие. Съ други думи, все-странното и цѣлостно развитие на културата е предпоставка необходима, за правилното и естествено развитие на дадена нация, на даденъ народъ. А това ще улесни неминуемо и безболезнено и международното сътрудничество. Това развитие на културата ще се съобрази по необходимостъ и съ своеобразието на даденъ народъ, опредѣлено му отъ неговитѣ специфични географски, исторически и обективни възможности въобще. Така ще се създаде и естественото допълване и сътрудничество между различнитѣ национални култури.

До колко е превърната дадена национална култура въ действително достѣпна и усвоена отъ народа вътрѣ въ нацията е втората основна предпоставка, чието наличие е необходимо, за да можемъ да кажемъ, че наистина известенъ народъ, известна нация е културна. Нацията е преди всичко народа. И когато народа е изостаналъ въ материално и духовно отношение и културата за него е само изложбенъ артикулъ, не можемъ да кажемъ че тази нация е културна. Така, на примѣръ, въ Индия има въпрѣки всичко голѣма култура, обаче тя е достѣпна и сѣществва само за едно незначително малцинство, а народа тѣне въ мизерия и изостаналостъ. Това говори, че Индия е изостанала. Нѣщо което искатъ и което подпомага поробителитѣ. Само културата, която е стигнала и е усвоена отъ народа е сигурна гаранция за напредѣка на нацията и за нейната свобода. Това обстоятелство добре

(Продължава на 8 стр.)